

Volt Esterházy prэшház és vincellérház felújítása, Szent György-hegy

építész: Sajtós Gábor

Az épület a Balaton-felvidék második legnagyobb tanúhegyének oldalán, a Szent György-hegyen helyezkedik el. A Balaton-felvidék egyike Magyarországon azon részeinek, ahol a természet, közösség és egyén harmóniája fennmaradt és érdemes arra, hogy értékeit megőrizzük és továbbörökítsük. A volt Esterházy prэшház és vincellérház felújításának tervezésekor erre tettem kísérletet. A tervezési feladat különleges, mivel mind az épület, mind természeti környezete védett. A prэшház és vincellérház épülete eredetileg a szőlő- és borfeldolgozás mellett az Esterházy birtok uradalmi szőlőmunkásainak szálláshelyéül szolgált. Az épület építése a 18. század végére, 19. század elejére tehető.

A Gilvesy Pincészet az épület eredeti funkcióját visszaállítva működik borászatként. Az épületegyüttes két épületből áll, a hosszanti téglány alaprajzú, alápincézett, egytraktusos, nyeregtetős vincellérházból és az arra közel merőleges prэшház épületéből.

Az építészeti koncepció alapja az eredeti megmaradt épületrészek megőrzése, felújítása mellett a már elpusztultak helyén kortárs építészeti eszközök és anyaghasználat alkalmazása, szem előtt tartva az eredeti arányokat, méreteket, formákat, színeket és karaktert. Építészeti célom volt a folytonosság, a régi és az új egysége, az elementáris építészeti értékek továbbvitele kortárs megfogalmazásban. Fontos volt számomra a gyökerekben rejlő kifejező erő megtartása, továbbvitele mai eszközökkel. Az épületben a régi és az új összefonódik, szervesen egésszítik ki egymást.

SAJTÓS GÁBOR

Pro Architectura-díjas építész

- 2014- Budapest XVII. kerületi Önkormányzat Tervtanácsának tagja
- 2014- Budapest XIV. kerület Önkormányzat Tervtanácsának tagja
- 2014- Budapest X. kerület Önkormányzat Tervtanácsának tagja
- 2012 - Budapest II. kerületi Önkormányzat Tervtanácsának tagja
- 2012 - Budapesti Építész Kamara II. kerületi Kamarai Biztos
- 2012-2016 Budapesti Építész Kamara Elnökségi póttag
- 2012-2016 Budapesti Építész Kamara Etikai- és Fegyelmi Bizottság tagja
- 2009 - Magyar Építőművészek Szövetségének tagja
- 2008 - Budapesti Építész Kamara - küldött
- 2006- SAGRA Építész Kft. ügyvezető
- 2004- Vezető tervező, É/1
- 2002-2004 Építész Mester Egylet Mesteriskola XVII. Ciklus
- 2002-től BME Középülettervezési Tanszék - meghívott oktató
- 2001-2006 BME Középülettervezési Tanszék DLA Mesterképzés
- 1998-2006 Építész Stúdió Kft.
- 1997-1998 TU Wien Építészkar
- 1993-1999 BME Építészmérnöki Kar

Szakmai díjak

- 2008 4th International Prize of Sacred Architecture
- 2007 „Az év kiemelkedő fiatal építésze” 1. díj
- 2007 Pro Architectura-díj
- 1999 Magyar Építész Kamara diplomadíja

Válogatott munkák

- 2017 Kerepesi úti sportpark - Budapest, tervpályázat 1. díj
- 2016-2017 Koncentrált Szociális Intézmény Központ, Érd, Topoly u. 2.
- 2010-2017 Kossuth tér kialakítása, Budapest XVIII. Pestszentlőrinc tervp. 1.díj
- 2016 Idősek Otthona, Budaörs, Zombori u. 68-72.
- 2016 BKK ügyfélszolgálati központ, Budapest III. Szentlélek tér
- 2015-2017 Pitypang óvoda, Budapest, VIII. Százados út 12. tervpályázat 1. díj
- 2015-2017 Lakóépület és üzletek, Budapest XVII. Ferihegyi út
- 2015-2017 Családi ház átalakítás, Budapest II. Pusztaszeri út
- 2015 Törökbálint új városháza tervpályázat 2. díj
- 2015 5 csillagos hotel, Paloznak, meghívásos tervpályázat 2. díj
- 2014 Győr új sportkomplexuma nemzetközi tervpályázat 2. díj
- 2013-2017 Aramis Tornacsarnok, Budaörs Illyés Gyula Gimnázium
- 2013-2015 Ravatalozó, Budapest XVII.
- 2012-2016 Családi ház, Csopak
- 2012-2014 Lakóépület átalakítás, Kékkút
- 2012 Széll Kálmán tér rendezése, Budapest II., tervpályázat 2. díj
- 2006-2013 Borászat, Volt Esterházy prэшház és vincellérház felújítása
- 2008-2012 Református templom, gyülekezeti ház, Szandaszőlős, tervp. 1.díj
- 2010-2012 Villaépület, Budapest, II. Uzsoki u.
- 2010 Prэшház és borpince - Aszófő
- 2010 320° Művészeti központ, Siófok, tervpályázat 2.díj
- 2005-2010 Budaörsi Városi uszoda-sportcsarnok (Keller F, Fialovszky T-sal)
- 2007-2017 Hungária Center Bp, XIV. Hungária krt. 17-19. (Peschka A-dal)
- 2008 Visegrád városközpontjának létrehozása tervpályázat 1.díj
- 2007 21 lakásos lakóépület - Esztergom (Karácsony T-sal)
- 2006-2007 Bevásárlóközpont, Interspar áruház, Diósd
- 2002-2005 Szombathely Városi Sportcsarnok (Pálffy S, Fialovszky T, Ivanics É)
- 2005 Visegrád városközpont bővítése tervpályázat 1.díj

I D Ő T L E N és I D Ő S Z E R Ű

*A hagyomány megjelenési lehetőségeinek
személyes értelmezése a kortárs építészetben*

DLA tézisfüzet

Sajtós Gábor

2017

témavezető: Cságyoly Ferenc DLA, DSc

Időtlen és időszerű

Értekezésemben azon kortárs építészeti viselkedés- és kifejezési módokat és azok mikéntjét keresem, melyek az állandósult építészeti értékek megtartása és továbbvitele mellett képesek naprakészek lenni. A dolgozat egy hozzávetőlegesen 18 éves személyes alkotói folyamatra épül, ami alatt az eleinte csak felsejlett „építészeti vágy” idővel építészeti alkotásokban is megformálódott. Az értekezésben a folytonosság és megújulás építészeti megnyilvánulásait, a hagyományos építészeti értékek megjelenítésének egyes kortárs lehetőségeit tárom fel. A saját alkotói folyamat részének tekintett dolgozatban feltárt kérdéseket és válaszokat személyesen is meglátogatott épületek és saját építészeti alkotások segítségével mutatom be. A bemutatott példákban azt vizsgálom, hogy a múltból hozott értékekkel megalkotott épületek miként képesek hitelesek maradni. Az értekezésben számba veszem a hagyomány kortárs építészetben történő megnyilvánulásait, kétarcúsága mellett hogyan lehetséges azt kincstárként is megélni. A gyökerekhez, a hagyományokhoz való visszanyúlás mikéntje, az azzal való kapcsolat definiálása alapkérdés. A régi és az új összefüggéseinek feltárása, a lényegi, esszenciális építészeti összetevők elemzése, átgondolása, újragondolása és értelmezése a hagyomány kortárs építészeti kifejezőeszközeinek alapja. A régi újjászületése az újban elkerülhetetlen ahhoz, hogy az összegyűlt tapasztalat a folytonosság jegyében regenerálódva tovább éljen a jelenben. Ez a változás a hagyomány szoros velejárója. A hagyománynak párbeszédet kell tudni folytatni a körülötte gyorsan változó világgal, különben elavul. Ha a változás a hosszú ideje jól működő alapokat megtartja és a jobbítás szándéka vezérli, valódi fejlődéshez vezethet. Az időtlen építészet vagy erős szellemi tartalma, isteni időtlensége révén időtlen, vagy időtlen, mert változásra, megújulásra képes. A folyamatos megújulásra, a változásra való képesség állandó kontrollt jelent a környezettel, az oda-vissza ható viszonyban az épület reagál környezetére. A lényegi építészeti minőségek tovább élnek, de időben változnak és éppen ez a képességük adja az időtlenségüket. A lényegi építészeti minőségekkel kifejezett, mai nyelven szóló kortárs építészeti mű a kontinuitás megőrzése mellett, képes őszinte, egységes és egyedi lenni. Az „építészeti vágy”-at megfogalmazó alapvető építészeti erényeket a csend, a korreláció és a kontextus minőségeiben nevezem meg és saját építészeti alkotások esettanulmányjaiban szemléltetem.

1. tézis - A HAGYOMÁNY KÉTARCÚSÁGA

Ha nem egyszerűen csak a lomtárból válogatunk kedvünkre, hanem a kontextust vizsgáljuk és a mértéket keressük, érhetjük el azt, hogy a hagyomány valóban értéktár legyen a kortárs építészet számára is.

A régi és az új összefüggéseinek feltárása, a lényegi, esszenciális építészeti összetevők elemzése, átgondolása és értelmezése a hagyomány kortárs építészeti kifejező eszközeinek alapja. A régi újjászületése elkerülhetetlen ahhoz, hogy az összegyűlt tapasztalat a folytonosság jegyében tovább éljen a jelenben. Ez az elemzés és metodika kísérte a Pityang óvoda épületének tervezését is, mely e tézis elméleti következtetéseihez is hozzájárult.

2. tézis - ISMÉTLÉS, FOLYTONOSSÁG

Az ismétlés nem utánzást jelent és nem kell, hogy az eredetiség elvesztésével járjon. A személyes alkotói én segíti, hogy az építészeti alkotás a beépülő áthagyományozott elemek ismétlése mellett megőrizze a folytonosságot, mégis eredeti, mai és naprakész tudjon lenni.

A kortárs építészetben a hagyományos építészeti eszközök mai korba átültetett módon történő ismétlése a folytonosságot teremti meg, érthetővé téve azt a ma embere számára. A hagyomány továbbírása a folytonosság és a fejlődés alapja. A továbbírhatóság a megújulás záloga. Erre a továbbírhatóságra törekedtem az aszófői présház esetében, ahol a hagyományos anyaghasználat és architektúra mai értelmezésben jelenik meg. Ahogy az élet minden területén az ismétlés és a megújulás meghatározó igény, az építészetet is - a hagyomány és a kortárs kéz a kézben járásával - az ismétlés és a megújulás elválaszthatatlanul határozza meg.

3. tézis - MEGÚJULÁS

A hagyományból való kiindulás nem a régi lemásolását jelenti. A régies, régieskedő nem őszinte, az építészet nem követhet csupán formai sablonokat, a hagyományokat nem használhatjuk mechanikusan.

Az építészeti nyelvezetnek alkalmazkodnia kell az időhöz és a korhoz. Az egykoron logikus válaszokat nem szabad bevésődött, letűnt lenyomatként alkalmaznunk, mellyel éppen a szellemiségüket veszítjük el. Az időtlen értékek időszerű kifejezéséhez elkerülhetetlen a megújulás. Erre a megújulásra egy lehetséges építészeti válasz számomra a csopaki családi ház tervezése során lefektetett építészeti hozzáállás. A megújulás nem szakítást jelent, hanem értelmezést, átgondolást, nem a gyökerek eldobását, hanem letisztítást, a lényegi értékek előtérbe helyezését, szellemiségük továbbvitelét.

4. tézis - CSEND

A csend nem egyenlő a felejtéssel, a hagyomány értékeiből táplálkodik. A csend a hallgatás ereje, az építészet azon minősége, ahol a mondanivaló nem harsány magamutogatással kerül kifejezésre. Az építészeti esszencia a csend erejével tör a felszínre, az építészet tradicionális, lényegi értékeit erősíti, a tartalomra hagy összpontosítani, kerülve a felszínességet.

A csend együtt jár az egyszerűséggel, de nem azonos a sablonossággal. Ez a napjainkig folyamatosan újraértelmezett minőség érthetőséget, lényegit, a tartalomra való összpontosítást és formai redukáltságot jelent. A szandaszőlősi református gyülekezeti ház tervezésénél a csend építészeti minőségének kifejezését kerestem mind fizikai mind szellemi értelmében. A figyelem a térrendszerre, a funkcióra, a környezetre, az épület és ember viszonyára és nem csupán az épületre, mint alkotásra irányul.

5. tézis - KORRELÁCIÓ

A táji környezet hatással van az épített környezet hagyományos értékeinek továbbvitelére. A hagyományos környezetben álló kortárs épület is képes építészeti minőségei által szoros kapcsolatot kialakítani a tájjal, lehet hiteles és válhat a szellemi, kulturális örökség részévé.

A hely időtlensége képessé tesz bennünket arra, hogy a hagyományos környezet és az alkotásba vetett építészeti vágy ösztönössé és hitelessé tegye a folytonosságra épülő, kortárs építészeti eszközökkel létrehozott művet. Az épületek helyhez való kötődésük révén válnak a környezet, a természet, a táj szerves részévé. A helyhez való kötődés ad az épületnek a tájjal való korrelációjában időtlenséget. A hely időtlensége vetül ki a vele szoros kapcsolatban álló épületekre. Ezt segítette felismerni és megfogalmazni a kisfakosi ferences kápolna tervezési folyamata is.

6. tézis - KONTEXTUS

A meglévőhöz való viszonyulás módja meghatározó építészeti kifejezőeszköz. A meglévő egy adott tényező, konkrét adottság. A megszülető új nem a semmiből jön létre, a meglévőhöz való viszonyulás alapján határozza meg a megszülető újat. A meglévő és új közötti fizikai és szellemi kapcsolat - a kontextus - lényeges építészeti minőség.

Fontosnak tartom, hogy a meglévő és az új kapcsolata ne legyen felszínes és mesterkéltné. Az építészeti eszköztár ne közvetlen formaátvételekből álljon, azonban az új közvetítse az átörökíthető értékeket. A Kékkúti lakóház áttervezésénél elsődleges szempontom volt, hogy a mai megváltozott igényekre való reagálás mellett a létrejövő, mai nyelven szóló új megőrizze tartalmas kapcsolatát a megmaradóval és környezetével.